

**Методичні рекомендації
щодо організації роботи
військово-лікарських комісій
та проведення
військово-лікарської
експертизи в особливий
період**

Методичні рекомендації щодо організації роботи **військово-лікарських комісій** та проведення **військово-лікарської експертизи** в особливий період (ВП 7-35(03)42.09) розглянуто та схвалено Вченою радою Української військово-медичної академії (протокол №4 від 14.07.2023 року), розроблено робочими групами. Затверджено Командуванням медичних сил Збройних сил України та погоджено Центральною військово-лікарською комісією Збройних сил України, Українською військово-медичною академією.

У представлених методичних рекомендаціях викладено теоретико-методологічні та організаційні питання, основні закономірності формування і функціонування системи військово-лікарської експертизи, що визначають правові та практичні аспекти діяльності військово-лікарських комісій. Методичні рекомендації призначені для використання в особливий період у практичній діяльності закладів охорони здоров'я в системі Міністерства оборони України, інших закладах охорони здоров'я державної та комунальної форми власності та державних установах Національної академії медичних наук при яких створені позаштатні військово-лікарські комісії, а також для викладання слухачам Української військово-медичної академії. Водночас розробка може бути застосована для практичної роботи лікарів-фахівців різного профілю, та їхньої підготовки з військово-лікарської експертизи.

Апробацію положень цих рекомендацій передбачено здійснити після прийняття у 2023 році відповідних змін до Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України, затвердженого наказом Міністра оборони України від 14.08.2008 № 402. Надалі, за необхідності, передбачається здійснити їхнє доопрацювання (внесення змін та доповнень), враховуючи отримані зауваження, пропозиції до змісту та структури від зацікавлених органів військового управління Сил Оборони України, і видати оновлений варіант рекомендацій.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	2
ВСТУП	6
НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА, ЩО РЕГУЛЮЄ ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ВІЙСЬКОВО-ЛІКАРСЬКОЇ ЕКСПЕРТИЗИ	7
ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	8
ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	11
1. Загальні поняття про військово-лікарську експертизу	12
1.1. Штатні та позаштатні ВЛК	12
1.1.1. Принципи діяльності ВЛК	13
1.1.2. Штатні ВЛК та їх основні функції, права та обов'язки	14
1.1.3. Позаштатні ВЛК та їх організація, основні функції, права та обов'язки	16
1.1.4. Забезпечення позаштатних ВЛК	19
2. Порядок роботи позаштатних ВЛК	20
3. Порядок проведення медичного огляду військовозобов'язаних	23
3.1. Дані щодо військовозобов'язаних, які надаються ТЦК та СП до ВЛК для проведення медичного огляду	23
3.2. Рентгенологічні, лабораторні, інструментальні дослідження та медичний огляд лікарями ВЛК військовозобов'язаних	24
3.3. Постанови які приймаються ВЛК ТЦК та СП щодо військовозобов'язаних під час мобілізації	25
3.4. Оформлення постанов ВЛК ТЦК та СП щодо військовозобов'язаних під час мобілізації та строк їх дії	26
3.5. Строк дії постанови ВЛК ТЦК та СП про ступінь придатності військовозобов'язаного до військової служби, прийнятої в облікових цілях	27
3.6. Повторний медичний огляд військовозобов'язаних	27
4. Порядок проведення медичного огляду військовослужбовців	28
4.1. Направлення на медичний огляд військовослужбовців	28
4.1.1. Посадові особи, органи (установи), які уповноважені направляти на медичний огляд військовослужбовців	28
4.1.2. Документи, які надаються для проведення медичного огляду ВЛК	30
4.2. Проведення медичного огляду ВЛК військовослужбовців	31
4.2.1. Мета проведення медичного огляду військовослужбовців	32
4.2.2. Обов'язковість проведення медичного огляду ВЛК військовослужбовцям, які перебувають на стаціонарному лікуванні	33
4.2.3. Рентгенологічні, лабораторні, інструментальні дослідження та медичний огляд лікарями ВЛК військовослужбовців	33
5. Особливості прийняття постанов ВЛК визначених главою 20 розділу II Положення № 402	35

5.1. Постанова ВЛК “Придатний до військової служби”	35
5.2. Постанова ВЛК “Непридатний до військової служби з виключенням з військового обліку”	35
5.3. Постанова ВЛК “Обмежено придатний до військової служби”	35
5.4. Постанова ВЛК “Непридатний до військової служби з переоглядом через 6-12 місяців”	36
5.5. Постанова ВЛК “Непридатний до військової служби в мирний час, обмежено придатний у воєнний час”	37
5.6. Постанови ВЛК “Потребує відпустки для лікування у зв’язку з хворобою на 30 календарних днів” та “Потребує відпустки для лікування після поранення (контузії, травми або каліцтва) на 30 календарних днів”	37
5.7. Постанова ВЛК “Потребує лікування (реабілітації) у _____ (вказати заклад охорони здоров’я (установу) та орієнтовний термін лікування (реабілітації)”	40
5.8. Постанова ВЛК “Потребує тривалого лікування”	40
5.9. Постанова ВЛК “Потребує звільнення від виконання службових обов’язків на _____ календарних днів”	41
5.10. Строк дії постанов ВЛК про ступінь придатності до військової служби	41
6. Порядок прийняття військово-лікарськими комісіями постанов про причинний зв’язок захворювань, травм (поранень, контузій, каліцтв) у військовослужбовців та осіб звільнених з військової служби зі службою у Збройних Силах України	42
6.1. ВЛК, які приймають постанови про причинний зв’язок захворювань, травм (поранень, контузій, каліцтв) та оформлення зазначених постанов ВЛК	42
6.2. Документи, які надаються до позаштатних ВЛК для прийняття постанови про причинний зв’язок захворювання, травми (поранення, контузії, каліцтва)	43
6.2.1. Довідка про обставини травми (поранення, контузії, каліцтва) – документ необхідний для прийняття постанови ВЛК щодо військовослужбовця, який отримав травму (поранення, контузію, каліцтво)	43
6.3. Формулювання в яких можуть прийматися постанови про причинний зв’язок захворювань, травм (поранень, контузій, каліцтв)	45
6.3.1. Постанова ВЛК у формулюванні “Поранення (контузія, травма, каліцтво), ТАК, пов’язане із захистом Батьківщини”	45
6.3.2. Постанова ВЛК у формулюванні “Поранення (контузія, травма, каліцтво), ТАК, пов’язане з виконанням обов’язків військової служби”	46
6.3.3. Постанова ВЛК у формулюванні “Поранення (травма, контузія, каліцтво), одержане в результаті нещасного випадку (вказується вид події, що призвела до нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії), ТАК, пов’язане з проходженням військової служби”	47

6.3.4. Постанова ВЛК у формулюванні “Захворювання, ТАК, пов’язане із захистом Батьківщини”	47
6.3.5. Постанова ВЛК у формулюванні “Захворювання (поранення, контузія, каліцтво, травма), ТАК, пов’язане з проходженням військової служби”	48
6.3.6. Постанова ВЛК у формулюванні “ Захворювання (поранення, травма, контузія, каліцтво), НІ, не пов’язане з проходженням військової служби”	48
7. Особливості формулювання діагнозів та проведення медичного огляду військово-лікарськими комісіями осіб із захворюваннями, наслідками травм (поранень, контузій, каліцтв)	50
7.1. Особливості формулювання діагнозів та проведення медичного огляду військово-лікарськими комісіями осіб із захворюваннями хірургічного профілю, наслідками травм (поранень, контузій, каліцтв)	50
7.2. Особливості формулювання діагнозів та проведення медичного огляду військово-лікарськими комісіями осіб із захворюваннями терапевтичного профілю	65
8. Порядок оформлення постанов ВЛК	76
8.1. Документ, яким оформлюється постанова позаштатної ВЛК	76
8.2. Строк опрацювання свідоцтв про хворобу, довідок ВЛК	76
8.3. Необхідність затвердження постанов позаштатних ВЛК штатними ВЛК та строки надання їх затвердження до штатних ВЛК	76
8.4. Зберігання та видача свідоцтва про хворобу та довідки ВЛК	77
8.5. Порядок видачі копій та дублікатів свідоцтва про хворобу та довідки ВЛК	78
ДОДАТКИ	79
1. Свідоцтво про хворобу	79
2. Порядок заповнення свідоцтва про хворобу	81
3. Довідка військово-лікарської комісії	93
4. Порядок заповнення довідки ВЛК	94
5. Довідка про обставини травми (поранення, контузії, каліцтва)	96
6. Направлення на медичний огляд військово-лікарською комісією	97
7. Картка обстеження та медичного огляду	98
8. Обставини, за яких нещасні випадки не визнаються такими, що пов’язані з виконанням обов’язків військової служби передбачених пунктом 11 розділу II Інструкції 332	100
9. Вид події, що призвела до нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії згідно додатку 3 до Інструкції 332	101
ВИКОРИСТАНА НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА	103

ВСТУП

Уже більше ніж півтора року, як Україна та її народ героїчно борються з цинічним повномасштабним вторгненням Російської Федерації, що супроводжується безпрецедентними за своєю жорстокістю воєнними злочинами і злочинами проти людяності - актами геноциду Українського народу.

Повномасштабне вторгнення поставило перед новими викликами медичне забезпечення, в тому числі і військово-лікарську експертизу. За цей час було створено єдиний медичний простір цивільної та військової медицини, а також розширена система військово-лікарських комісій. А саме – було додатково створено позаштатні військово-лікарські комісії у закладах охорони здоров'я Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, інших органів або військових формувань сектору безпеки і оборони, а також при державних та комунальних закладах охорони здоров'я. Зараз, в умовах війни, продовжується динамічне масштабування мережі військово-лікарських комісій.

Втім, у зв'язку зі створенням нових позаштатних військово-лікарських комісій, члени яких, у своїй більшості, не мали досвіду в проведенні військово-лікарської експертизи, очевидною є потреба в наданні методичної допомоги.

У той же час у доступній літературі приділяється недостатня увага науково-методичному обґрунтуванню актуальних проблем військово-лікарської експертизи щодо шляхів їх практичного вирішення.

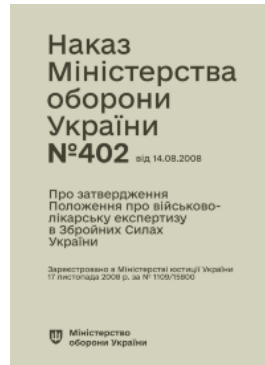
У даній роботі докладно наведені характеристики термінів та понять, які використовуються в цілях військово-лікарської експертизи. Представлена їх законодавча база, а також основні організаційні та методологічні аспекти. Показано сучасний стан комплексу проблем, пов'язаних з медичним оглядом військово-лікарськими комісіями громадян, які призиваються на військову службу та виконують військовий обов'язок, питаннями визначення причинного зв'язку поранень (травм, контузій, каліцтв), захворювань та експертизи придатності до військової служби.

Матеріал викладений у вигляді методичних рекомендацій з теоретико-методологічних і практичних експертних питань щодо організації роботи військово-лікарських комісій та проведення військово-лікарської експертизи в особливий період і призначений для використання у практичній діяльності закладів охорони здоров'я в системі Міністерства оборони України, інших закладах охорони здоров'я державної та комунальної форми власності та державних установах Національної академії медичних наук при яких створені позаштатні військово-лікарські комісії, а також для викладання слухачам Української військово-медичної академії. Крім цього розробленні матеріали становлять інтерес насамперед для практичних лікарів і фахівців, які працюють у сфері військово-лікарської експертизи.

Рекомендована література

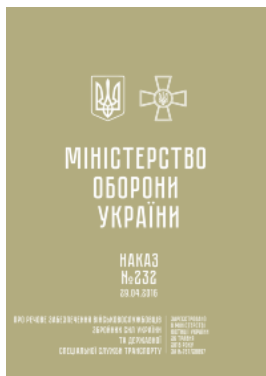
**Наказ МОУ № 81 —
Порядок списання
військового майна у
ЗСУ та ДССТ**

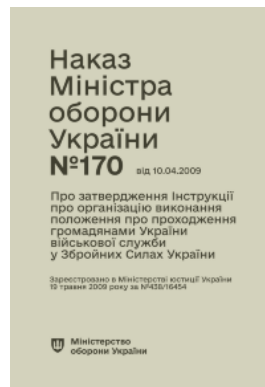
**Наказ МОУ № 402 —
Положення про
військово-лікарську
експертизу в ЗСУ (із
змінами 262 наказу від
27.04.24)**

**Наказ МОУ № 280 —
Інструкція з організації
обліку особового
складу в системі МОУ**

**Наказ МОУ № 232 —
Про речове
забезпечення
військовослужбовців
ЗСУ та ДССТ**

**Наказ МОУ № 170 —
Інструкція про
організацію виконання
Положення про
проходження
громадянами України
військової служби у
ЗСУ**

**Наказ ГШ ЗСУ № 124 —
Інструкція з
діловодства у Збройних
Силах України (2017
рік)**

**Перейти до категорії
Накази МОУ**

WAR BOOKS
військова література

КУПИТИ